ERR kasutab oma veebilehtedel http küpsiseid. Kasutamist jätkates nõustute kõikide ERR-i veebilehtede küpsiste seadetega

SAIN ARU LOEN VEEL

Tänavune pehme talv tõotab põuast kevadet

Emajõe veetase 14. jaanuaril. Autor/allikas: Airika Harrik/ERR

KESKKOND

Rait Piir
19.03.2025 14:41

Kuula artiklit 6 min

Eksperdid kinnitavad, et suhteliselt sooja talve tõttu võib ära jääda kevadine suurvee periood. See tähendab, et kevad võib tulla põuane ning mõjuda halvasti suvivilja kasvatavatele põllupidajatele.

Tallinna Ülikooli hüdroloog Oliver Koit märkis, et niinimetatud klassikalise Eesti talve puhul saabub esimene lumi tavaliselt novembris, kuid see ei pruugi püsima jääda. Küll aga on reeglina detsembriks lumi maas ning püsib märtsikuuni. Kui

talvega kogunenud lumemass korraga sulama hakkab, järgneb sellele kevadine suurvee periood.

Samas pole tema sõnul Eestis sugugi haruldane ka see, kui detsembris maha tulnud lumikate sulab ära juba enne aasta lõppu või jaanuari alguses. Püsivam lumikate tekib sellisel juhul alles jaanuaris või veebruaris. Sellisel juhul ei teki pideva äravoolu tõttu ka kevadisi üleujutusi või need jäävad pigem tagasihoidlikuks, selgitas ta.

"Ka minevikus on esinenud hüdroloogilises mõttes soojemaid ja veevaesemaid perioode, millele järgnevad jällegi suurema lumikattega ja suurema kevadise sulaga perioodid. Siiski on tuvastatud mõningaid nihkeid. On tuvastatud, et talved nihkuvad hilisemaks," täheldas Koit.

Koit on valdavalt uurinud viimast kümmet aastat. "Näiteks 2019. ja 2020. aastal oli selline talv, kus püsivat lumikatet ei tekkinud. Äravool toimus läbi aasta. Nii oli ka sel aastal – lumi tuli, sulas ära, tuli uuesti ning sulas uuesti ära. Sellist vanaisade mäletatud meetriste hangedega talvesid ning vastavaid kevadisi uputusi ei ole viimase kümne aasta jooksul eriti märganud. Eks neid on kindlasti olnud, aga ikka tuleb sekka vähese lumega aastaid," arutles hüdroloog.

Euroopas oli rekordiliselt soe märts

Põuased kevaded panevad vaatama taliviljade poole

Maaelu Teadmuskeskuse sordiaretuse osakonna juhataja Ilmar Tamm sõnas, et pehmed talved võivad sõltuvalt tingimustest mõjuda taliviljadele nii hästi kui ka halvasti. Samas tundub talle, et pehmed talved töötavad siiski pigem taliviljade kasuks ning tulevikus hakatakse neid üha enam kasvatama.

"Kui maapind on külmunud ning tuleb suur sula, jääb vesi suuresti maapinnale. Kui tuleb uus külm ning maapinnale jäänud vesi külmub uuesti ära, võib see talivilju kahjustada. Taimed ei saa enam hingata. Teine oht on see, kui lumikatteta maale tuleb äkiline külm, ka see võib talivilju kahjustada," märkis Tamm.

"Samas läks sellel aastal nii, et aasta lõpus tuli küll palju lund maha, aga kuna maa jäi pehmeks, siis sulamisel mingit suuremat ohtu sellest ei tekkinud. Vesi vajus lihtsalt ära. Seega võiks öelda, et tänavune aasta on taliviljadele küllaltki soodne," tõi ta välja.

Küll kipuvad soojad ja pehmed talved mõjuma märksa kehvemini suviviljadele, nentis sordiaretuse ekspert. "Kevadise sulavee puudumine tähendab seda, et kui kevadel vihma ei saja, siis tekib põud märksa kergemini. Suviviljade külvi ajal pole sellisel juhul enam piisavalt niiskust. Viimastel aastatel on peaaegu iga maikuu põuane olnud ning see on tugevalt suvivilju kahjustanud."

Tamme sõnul kulub suviviljadel idanemiseks keskmiselt kümme päeva. Kui selle aja peale satub kuivus, siis mõjutab see saagikust. Seetõttu soovitab ta kuival kevadel varem külvata, kui mullas on rohkem niiskust.

Kalle Olli: rohepööre on kulukas, aga sellest loobumine on kulukam

"Samas katab talivili juba maad ning taimede juured on sügavamal. Põldu pole vaja harida, mistõttu on aurumine väiksem. Mulla harimine kuivatab seda. Taliviljad kannatavad seetõttu märksa vähem. Kõik see võib viia selleni, et meil suureneb taliviljade osakaal põllunduses," ennustas Ilmar Tamm.

Veerikkus avaldub tsükliliselt

Pikaaegne hüdroloog Arvo Järvet toonitas, et tegemist pole ühesuunalise nihkega veeoludes, vaid siseveekogudes toimub tsükliline muutlikus. Seda tõendavad Emajõe enam kui 150 aasta pikkused andmed ning Peipsi järve ja Narva jõe 120 aasta pikkused andmed.

"Kõige selgemini on avaldanud kusagil 25–28 aasta pikkune tsükkel. See ei tähenda, et kõik tsüklid on ühepikkused ja ühesugused, aga nendes on siiski kindel seaduspärasus. Esineb ka kuue ja seitsme aasta pikkuseid tsükleid, aga nende esinemistõenäosus on väiksem," selgitas Järvet.

See tähendab, et suhteliselt veerikkad perioodid vahelduvad suhteliselt veevaeste perioodidega. "Siin tuleb toonitada sõna suhteline. Kui on suhteliselt veevaene periood, siis see ei tähenda, et kõik aastad on kuivad. See tähendab lihtsalt, et veevaesemaid aastaid esineb sagedamini ning veerikkad aastad pole nii veerohked kui veerikastel perioodidel," sõnas ta.

Järveti sõnul algas viimane veerikkam periood 2008. aastal ning kestab siiani. Kui kauaks seda veel jätkub, ei oska ta täpselt öelda. "Praeguse veerikkama perioodi esimesed viis-kuus aastat olid väga suurte kevadiste suurvetega. Aastatel 2010–2013 tulid veerikkad aastad järjestikku. Peale neid aastaid on läinud veidi

veevaesemaks. Kevadine suurvesi määrab ära aasta veerikkuse," võttis Järvet kokku.

kevad talv põud kliimamuutus suurvesi sulaaeg